

بررسی اثرات اقتصادی و زیست محیطی گردشگری شهری از دیدگاه شهروندان (مطالعه موردی: شهر بابلسر)

سیده فهیمه هاشمپور*^۱، رضالحمیان^۲، معصومه براری^۳
تاریخ دریافت: ۱۳۹۱/۳/۴ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۱/۷/۲۴

چکیده

امروزه صنعت گردشگری به عنوان صنعتی پویا و فراگیر، همه ارکان وجودی یک جامعه و سیستم جهانی را در بر گرفته است. توریسم از بزرگترین صنایع دنیا و وابسته به بخش عمده‌ای از اقتصاد جهانی، پدیده‌ای است که از تحرک بالایی در تغییرات اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و محیطی برخوردار است که با اثرگذاری بر بنیانهای اقتصادی، اجتماعی و محیطی، اثرات و پیامدهای گوناگونی را در پی دارد. بر این باور، در تحقیق فراروی، اثرات اقتصادی و زیست محیطی گردشگری در شهر بابلسر از نگاه شهروندان بررسی و راهکارهایی برای توسعه پایدار گردشگری ارائه می‌گردد؛ تا ضمن منافع حاصل از آن، بتوان تاثیرات منفی آن را به حداقل کاهش داد. این پژوهش از نوع پژوهش توصیفی تحلیلی بوده و جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه شهروندان شهر بابلسر در سال ۱۳۹۱، که بر طبق فرمول کوکران تعداد ۳۸۱ نفر به عنوان نمونه به طور تصادفی مورد پرسش قرار گرفتند. پس از جمع‌آوری اطلاعات میدانی از طریق ابزار پرسشنامه (طیف لیکرت)، روابط بین متغیرهای پژوهش از طریق آماره‌های توصیفی (جدول فراوانی، نمودار و...) و آماره استنباطی (آزمون T تک نمونه‌ای) در قالب نرم افزار SPSS مورد بررسی قرار گرفته است. آنالیز انجام شده از طریق آزمون نشان داده بین متغیر گردشگری و متغیرهای توسعه اقتصادی و آلودگی محیط زیست در سطح ۰/۰۵ و سطح معناداری ۰/۰۰۰ = P رابطه معناداری وجود دارد. به طوریکه ۹۶/۶ درصد شهروندان تاثیر گردشگری در توسعه مولفه‌های اقتصادی و نیز ۹۸/۲۵ درصد شهروندان تاثیر گردشگری در آلودگی مولفه‌های زیست محیطی را متوسط تا خیلی زیاد ارزیابی نموده‌اند.

واژه‌های کلیدی: اثرات گردشگری، اثرات زیست محیطی، گردشگری شهری

۱- دانش‌آموخته کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی توریسم، دانشگاه آزاد اسلامی، مرکز ساری، ایران

*مسئول مکاتبات: hashempor110@yahoo.com

۲- استادیار دانشگاه پیام نور، مرکز بابل، ایران

۳- کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی توریسم، دانشگاه آزاد اسلامی، مرکز ساری، ایران

مقدمه

ایجاد اشتغال، رشد بخش خصوصی، تبادلات فرهنگی و انسانی، توسعه ساختارهای زیر بنایی و بهبود شرایط زیست‌محیطی خود می‌دانند. در این شرایط اگر مقوله گردشگری را به عنوان یکی از محورهای اصلی توسعه ایران قرار دهیم، از توجیه منطقی برخوردار است. کشور ایران با داشتن پیشینه تاریخی و طبیعی غنی، از نظر تنوع طبیعی و آب و هوایی جز پنج کشور برتر جهان و از نظر جاذبه‌ها و منابع تاریخی و فرهنگی، دارای رتبه دهم در بین کشورهای دنیا می‌باشد؛ و توانسته است گردشگری را در چهارچوب طرحهای آمایشی و کالبدی، اعم از، ملی، منطقه‌ای و محلی به عنوان یکی از مهمترین ابزارها و مولفه‌های مهم توسعه و محرومیت‌زدایی بپذیرد؛ و در راستای شکل‌دهی به ساختار و بازار گردشگری و توسعه آن، گام بردارد. این جاذبه‌ها و منابع گردشگری، همه ساله میلیونها گردشگر را ترغیب به سفر و بازدید می‌نماید. هر چند به علت نبود مدیریت و برنامه‌ریزی مناسب، عوامل دخیل سیاسی، اقتصادی و نیز تبلیغات منفی علیه ایران، امر گردشگری در ایران دارای مشکلات و چالشهای فراوانی است و با توجه به غنای منابع گردشگری، هنوز نتوانسته به حد شایسته خود در این زمینه دست‌یابد، اما همین اندک جریانات گردشگری توانسته‌است در بیشتر نقاط گردشگرپذیر ایران تاثیرگذار باشد و بر ابعاد اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی، تاثیرات مثبت و نیز منفی داشته باشد. استان مازندران و نیز شهر ساحلی و گردشگرپذیر بابلسر، به عنوان بخشی از پیکره پهناور و زیبای ایران با داشتن غنای طبیعی و فرهنگی از دیرباز مورد توجه توریستها و گردشگران بوده‌است و به

در عصر حاضر، توریسم از بزرگترین صنایع دنیا و وابسته به بخش عمده‌ای از اقتصاد جهانی است؛ که این پدیده از نظر اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی و محیطی با زندگی انسانها و دولت‌ها آمیخته شده است. در واقع گردشگری به خاطر برخورداری از توانمندیهای بالا در خلق و ارتقاء مولفه‌های توسعه ملی، منطقه‌ای، شهری و روستایی همیشه مورد توجه و ستایش بوده‌است. که اهمیت توجه بدان به عنوان یک صنعت درآمدزا و با صرفه اقتصادی که با ایجاد تبادلات فرهنگی و اجتماعی میان ملل مختلف به خاطر فقدان آلودگیهای زیست‌محیطی، مسئله‌ای است که از دهه ۱۹۸۰ به بعد مورد توجه قرار گرفته- است. در این راستا رشد فزاینده شهرنشینی و رویکرد به جغرافیا و اوقات فراغت دردهه‌های اخیر سبب شده‌است که توجه به صنعت توریسم به عنوان بزرگترین و متنوع‌ترین صنعت و نیز به عنوان هدفی قابل حصول در فرآیند توسعه پایدار در مناطق شهری، مورد توجه بسیاری از کشورها قرار بگیرد. زیرا که توریسم باعث نوسازی شهرها، اماکن تفریحی و... می‌شود و درآمد سرشاری را برای شهرهای گردشگرپذیر به ارمغان می‌آورد (۱۰). بنابراین گردشگری به عنوان یکی از فرآیندهای تولید فضا، از مختصات بنیادین جوامع شهری محسوب می‌شود که در کنار ازدحام، تراکم، آلودگی و فعالیتهای سخت و کسالت‌آور، انسان را قادر به تحمل محیطهای شهری می‌نماید (۱۲). بطوریکه بسیاری از کشورها به رقابت و تلاش هرچه بیشتر در توسعه گردشگری و جذب گردشگر اهتمام می‌ورزند و این صنعت پویا را به عنوان منبع اصلی درآمد،

طبیعی برای گردشگران از اهمیت بالایی برخوردارند. از اینرو نواحی شهری به علت آن که جاذبه‌های تاریخی و فرهنگی بسیاری دارند، غالباً مقاصد گردشگری مهمی محسوب می‌شوند که در شهر و اقتصاد شهری تأثیر زیادی دارد. امروزه گردشگری یکی از فعالیت‌های صنعتی عظیم و سودآور محسوب می‌شود، به طوری که بیشتر بخش‌ها در حوزه گردشگری در حلقه‌های کاری قرار دارد، مثل حمل‌ونقل، وسایل استراحت، خدمات تغذیه‌ای، مراکز خرید و... هزینه‌هایی که معمولاً یک نفر گردشگر انجام می‌دهد عبارتند از: هزینه غذا، تفریح، محل اقامت، حمل‌ونقل داخلی، گشت‌ها و تورهای داخلی، پست و تلگراف و تلفن، خرید سوغات و کالاهای بومی و غیره، این هزینه‌ها را گردشگر با ارزی که همراه می‌آورد انجام می‌دهد و در عمل مانند آن است که خدمات و کالاهای فوق به کشور متبوع گردشگر صادر شده باشد. چون این جریان دقیقاً قابل محاسبه نیست، لذا به این جریان اقتصادی، صادرات نامرئی گفته می‌شود به عبارت دیگر یک سلسله طولانی از فرصت‌های شغلی در بخش گردشگری را به وجود می‌آورد. اینجاست که برای تقویت هر چه بیشتر اقتصاد، گردشگری توصیه می‌شود (۱۵). بنابراین امروزه گردشگری به ویژه گردشگری شهری فراتر از یک صنعت به مثابه پدیده پویای جهانی و اجتماعی است که پیچیدگی‌های خاص خود را دارد و به یکی از بزرگترین بخشهای اقتصادی جهان تبدیل شده است. چنانچه اهمیت و عظمت گردشگری به ایجاد فرصتهای شغلی و درآمد محدود نمی‌گردد، و در صورت برنامه‌ریزی و توسعه از پیش اندیشه شده،

عنوان یکی از قطبهای گردشگری از طرف سازمان میراث فرهنگی و گردشگری در ایران انتخاب گردیده است. بدین منظور با در نظر گرفتن قابلیت‌های گردشگرپذیری شهر بابلسر، به بررسی اثرات اقتصادی و زیست‌محیطی گردشگری از منظر شهروندان در این شهر پرداخته شده است و پیشنهادات لازم برای توسعه گردشگری در جهت پویایی اقتصادی و کاهش اثرات زیست‌محیطی آن ارائه می‌گردد.

مبانی نظری

در عصر حاضر گسترش فناوری و افزایش دامنه زندگی ماشینی، سبب رفاه اجتماعی شده است؛ که این رفاه به همراه افزایش درآمدهای عمومی در نهایت سبب احساس نیاز بشر به پر کردن اوقات فراغت می‌شود. یکی از اصلی‌ترین نیازهای جامعه بشری برای پر کردن اوقات فراغت، نیاز به گردشگری است که به شکل‌های مختلف متجلی می‌شود. در این میان محیط‌های شهری بخصوص شهرهای بزرگ هر چند به واسطه معضلاتی چون، آلودگی، ترافیک، جرم و... مردم را گریزان می‌سازند؛ ولی مظهر تمدن، فرهنگ و اداره جامعه هستند که خود از ویژگیهای گردشگری به دور نیستند. و گاه ارزشمندترین منابع توریستی چون پارکها، چشم اندازهای طبیعی زیبا، رودخانه‌ها، دریاچه‌ها، فضاهای تاریخی و... را در خود جای داده‌اند که برای افراد جذاب بوده و آنها را به سوی خود جذب می‌کند (۵). بنابراین شهرها از نظر فعالیت‌های گردشگری به دلایل متعددی چون مقصد، مسیر عبور، مراکز ارائه خدمات و داشتن جذابیت‌های تاریخی و

فرهنگها، هنرها، آدابوسنن بومی و محیطی و نیز پیشرفتهای اجتماعی - اقتصادی آن به مردم سایر کشورها و به منظور کسب اهمیت بین-المللی.

۳- اثرات اجتماعی: فراهم آوردن فرصتهایی برای گذران اوقات فراغت مردم، ایجاد امکانات تفریحی و آموزشی برای گردشگران به منظور دریافت شناخت از پیشرفتهای اجتماعی و فرهنگی، اقتصادی مناطق و تحکیم وحدت ملی.

۴- اثرات زیست محیطی: کمک به دستیابی به اهداف برنامه‌ها و حفاظت محیطی که منابع دیگر برای آنها وجود ندارد (۱).

توسعه گردشگری به ویژه در کشورهای کمتر توسعه یافته، عامل موثری در مقابله با فقر است و موجب افزایش درآمد قشرهای مختلف، کاهش بیکاری و رونق اقتصادی و در نتیجه بهبود کیفیت زندگی مردم و افزایش رفاه اجتماعی می‌شود. به همین علت "Terner" گردشگری را امیدبخش‌ترین و پیچیده‌ترین صنعتی می‌داند که جهان سوم با آن مواجه است؛ و معتقد است گردشگری بیشترین قابلیت را برای جانشینی با دیگر صنایع درآمدزا دارد (۸). البته اهمیت اقتصادی گردشگری نباید باعث غفلت از سایر ابعاد آن به ویژه بعد فرهنگی شود. گرایش مردم جهان به یافتن آسانترین و موثرترین راه برای گفتگوی فرهنگها سبب شده است تا نقش گردشگری در این تعاملات هر روز حیاتی‌تر شود. از لحاظ سیاسی نیز نقش گردشگری از آن نظر اهمیت می‌یابد که انسانها از تجارب تلخ و شیرین حکومت‌داری در طول تاریخ و در تمدنهای مختلف بهره‌مند می‌شوند؛ و با بسط حوزه دید، روابط سیاسی تمدنها را برپایه اقتصادی و تفاهم

گردشگری قادر است منافع مستقیم و غیر مستقیم اقتصادی، اجتماعی و محیطی را ایجاد و سهم قابل توجهی را در توسعه ملی ایفا نماید. به دلیل امتیازات فوق است که کشورهای مختلف به رقابت و تلاش هرچه بیشتر در توسعه گردشگری و جذب گردشگر در راستای توسعه پایدار گردشگری اهتمام می‌ورزند (۱۱).

گردشگری شهری و تاثیرات آن

گردشگری شهری، عملکرد متقابل گردشگر- میزبان و تولید فضای گردشگری در رابطه با سفر به مناطق شهری با انگیزه‌های متضاد و بازدید از جاذبه‌ها و استفاده از تحصیلات و خدمات مربوط به گردشگری است که آثار متفاوتی را بر فضا و اقتصاد شهری بر جای می‌نهد (۳). به طور کلی امروزه فرصتهای شهری-گردشگری نقش مهمی در جذب گردشگران به شهرها و کشورها دارد و می‌تواند باعث گردد شهرها موقعیت خود را در بازار گردشگری تثبیت یا افزایش دهند. بنابراین مهم‌ترین فرصتهای شهری برای جذب گردشگران شامل: همایش‌ها و نمایشگاه‌ها، فرهنگ و هنر، ورزش، فرصتهای سیاسی، رویدادهای ویژه (مانند مراسمات تکرارناپذیر) می‌باشد (۹). بر این اساس به طور کلی نظریات موجود در مورد اثرات گردشگری را می‌توان به چهار بخش تقسیم کرد:

۱- اثرات اقتصادی: ایجاد درآمد، ایجاد فرصتهای شغلی، استفاده از درآمد گردشگری برای توسعه بخشهایی نظیر کشاورزی و توسعه زیر ساختها.

۲- اثرات فرهنگی: تشویق تعامل فرهنگی و اجتماعی میان گروه‌های مختلف مردم یک کشور به منظور ایجاد وفاق اجتماعی، معرفی کشور و

خدمت گرفته و با طیف وسیعی از فعالیتها در ارتباط است. در این صنعت جاذبه‌ها و تسهیلات خدمات رفاهی به عنوان کالا به گردشگران عرضه شده و نیاز آنها به دیدار منطقه و جاذبه‌های آن به عنوان تقاضا بشمار می‌رود. از طرفی خروج گردشگر از منطقه به سوی مناطق دیگر به عنوان تقاضا برای کالاهای موجود در خارج از منطقه بوده و خروج ارز و پول را به دنبال خواهد داشت؛ از طرف دیگر، ورود گردشگر به منطقه نیز به منزله تزریقی است که به اقتصاد آن منطقه منظور می‌گردد. به عبارت دیگر خروج گردشگران از مناطق به‌سوی سایر مناطق، مشابه وارد کردن کالا است و در مورد کشورها و مناطق که مورد بازدید قرار می‌گیرند، صادرات کالا مفهوم پیدا می‌کند. در اکثر ارزیابی‌های به عمل آمده از توسعه گردشگری در جهان سوم، تاثیرات اقتصادی، مهمتر از ملاحظات دیگر است. بنابراین می‌توان عنوان کرد که گردشگری دارای مزایای اقتصادی برای نواحی مختلف است. که مهمترین اثرات سازنده اقتصادی گردشگری را در زمینه‌های زیر می‌توان یافت (۱۱):

۱. منافع حاصل از اشتغالزایی؛
 ۲. درآمدزایی گردشگری؛
 ۳. منافع حاصل از مالیتهای اخذ شده از فعالیتهای گردشگری و ایجاد امکانات برای جامعه؛
 ۴. حفظ آثار باستانی، ابنیه‌های تاریخی و جاذبه‌های طبیعی به عنوان منابع درآمدزای اقتصادی؛
 ۵. توسعه صنایع دستی و فعال شدن صنایع قدیمی و فراموش شده (۲).

ملل متعادلتر می‌کند. بدیهی است که قرابت و روابط فرهنگی ملل، از آنجا که پایه و اساس صلح و دوستی و به تبع آن روابط اقتصادی میان آنهاست، در توسعه همه جانبه آنها نیز سهم بسزایی دارد و نیز از لحاظ زیست‌محیطی باعث حفظ محیط می‌گردد و بر ارزشهای زیباشناختی محیطها افزوده می‌گردد و در نهایت باعث حفظ اکوسیستمهای طبیعی میشود. از جنبه دینی نیز باید اذعان داشت که در اسلام، مانند ادیان دیگر، بر اهمیت سیر و سیاحت تاکید ویژه‌ای شده است. شاید قرآن مجید نخستین کتابی باشد که اهمیت سیر و سیاحت و گردشگری را به وضوح و تفصیل به مردم نشان داده؛ به طوریکه ۱۳ آیه شریف قرآن درباره سیر و سیاحت و زمین‌گردی و جهانگردی است (۱۶).

۱- اثرات اقتصادی گردشگری

کشورها و جوامع به صورت فزاینده‌ای به این حقیقت پی‌برده‌اند که برای وضع اقتصادی خود باید ابتکار عمل به خرج دهند و در صدد یافتن راه‌های تازه‌ای برآیند. اگرچه در نواحی مختلف دنیا شرایط متفاوت است، ولی همواره صنعت گردشگری عاملی برای پیشرفت وضع اقتصادی بوده است. این فعالیت در دنیای کنونی به صورت ۱. یکی از مهم‌ترین عوامل تولید ثروت، کار، ایجاد پویایی، جابه‌جایی انسانها و ثروت ملتها درآمده است. مطالعات نشان داده‌اند که بین رشد و توسعه صنعت توریسم و رشد و توسعه اقتصادی کشورها رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. ۲. زمانی که گردشگران اقدام به مسافرت می‌نمایند، مجموعه‌ای از فعل و انفعالات اقتصادی شروع می‌شود. این فعالیت، عوامل گوناگون تولید را به

جدول ۱- اثرات اقتصادی توسعه گردشگری

جنبه‌های منفی	جنبه‌های مثبت
تورم و افزایش قیمت‌ها افزایش تقاضای فصلی برای خدمات تغییر کاربری‌ها تحمیل بار اضافه بر سیستم حمل و نقل جابجایی نیروی کار از سایر صنایع به صنعت توریسم و کمبود نیروی کار	ایجاد اشتغال و درآمدزایی بهبود سیستم حمل و نقل و زیرساختها افزایش تقاضا برای کالاهای داخلی افزایش امکان سرمایه‌گذاری افزایش تسهیلات اقامتی ارتقا استاندارد زندگی

اقتصادی و به مجردی اینکه افراد اقدام به سفر می‌کنند یک سلسله فعل و انفعالات اقتصادی شروع می‌شود که هر یک از آنها آثار خود را در چشم‌اندازهای جغرافیایی بر جا می‌گذارد.

۲- اثرات زیست‌محیطی گردشگری

در بسیاری از مناطق جهان، زیبایی‌های طبیعی و جذابیت‌های محیط‌زیست، علت اولیه و اصلی برای جلب توریست‌ها و توسعه صنعت گردشگری است. بنابراین بستر اصلی فعالیت‌های مربوط به گردشگری محیط می‌باشد. این امر باعث گردیده توریسم و گردشگری تأثیرات عمده‌ای بر محیط زیست نهد، هرچند گردشگری آثار مثبتی برای مناطق جاذب توریست ایجاد می‌کند. که از مهم-ترین تأثیرات مثبت گردشگری بر محیط‌زیست شامل:

- کمک به حفظ ناحیه‌های طبیعی و حیات-وحش، از جمله محیط‌های دریایی، احداث پارکها و حفاظت گاه‌های ملی و منطقه‌ای.

- کمک به حفظ مناطق باستانی و تاریخی به عنوان جاذبه‌های توریستی.

- کمک به اصلاح کیفیت محیطی ناحیه‌ها. چرا که توریست‌ها علاقمند به بازدید از مکانهای جذاب، تمیز و بدون آلودگی هستند. توریسم انگیزه پاکسازی محیط‌ها را از طریق کنترل

به طوریکه در جدول شماره (۱) اشاره گردید، گردشگری دارای اثرات اقتصادی مثبت و منفی می‌باشد، که اثرات مثبتی که گردشگری بر اقتصاد دارد بسیار قابل توجه‌تر از آثار منفی آن است. به طور کلی گردشگری به عنوان عامل اقتصادی عمده و بسیار موثر در سالهای اخیر مورد توجه قرار گرفته است و گسترش آن می‌تواند فعالیت‌های اقتصادی و مشاغل گوناگونی را در مناطق مختلف بوجود آورد. که این فرصت‌های شغلی بیش‌تر خدماتی هستند. بنابراین گسترش گردشگری باعث روی آوردن مردم به فعالیت‌های سازنده، رونق اقتصادی و کاهش فقر می‌شود؛ که گسترش خدمات اجتماعی و رشد سرمایه‌گذاری را در مناطق در پی خواهد داشت. لازم به ذکر است، آن دسته از مردم و عرضه کنندگان خدمات و کالا که در صف مقدم قرار دارند از آثار مستقیم گردشگری متنفع می‌شوند. و در رده بعدی کسانی که کمتر فعالیت دارند، منتفع هستند و از آثار غیر مستقیم گردشگری بهره‌مند می‌شوند و به همین ترتیب رده‌های بعدی از این آثار غیر مستقیم بهره‌مند می‌شوند (۶). بنابراین رابطه اقتصاد و گردشگری رابطه‌ای بسیار نزدیک و جدانشدنی است، زیرا گردشگری پدیده‌ای است

زیست محیطی همراه بوده‌است و در اغلب موارد، این خسارتها از طریق توریسم انبوه بر محیط- زیست وارد شده‌است (۷). به طوریکه تا اواخر دهه ۱۹۷۰، گردشگری به عنوان فعالیتی طلایی و بدون دود معرفی و همواره پیامدهای مطلوب و منافع به ویژه اقتصادی آن مورد تاکید بوده‌است. اما از دهه ۱۹۸۰ یافته‌ها و گزارشات متعدد پیرامون پیامدهای زیست محیطی، اجتماعی و فرهنگی نامطلوب گردشگری را مورد تایید قرار دادند. از این دهه به بعد اثرات نامطلوب گردشگری به ویژه اثرات نامطلوب زیست محیطی گردشگری و آسیب به اکوسیستمهای طبیعی، به این علت که گردشگری بستر اصلی انجام فعالیت‌های توریستی می‌باشد به تنها دغدغه محققان این حوزه مبدل گشت (۴).

آلودگی هوا، آب، صوتی و بصری و زیباسازی ظاهری کلی محیط با طراحی و ساخت مناظر و ساختمانهای مناسب، ایجاد می‌کند.

- افزایش آگاهی محیطی محلی. زمانیکه که ساکنان، به خصوص جوانان، علاقه توریستها را در حفظ و نگهداری مشاهده می‌کنند، آنها شروع به درک اهمیت حفظ محله‌های خود را می‌کنند. به طوریکه در جدول شماره (۲) آورده شده‌است گردشگری علاوه بر اثرات مثبت بر محیط زیست، اما متأسفانه گسترش بی‌رویه صنعت گردشگری نیز همانند هر فعالیت لجام گسیخته بشری، آثار منفی و پیامدهای سوئی برای سیستم زیست‌بوم به همراه آورده و خسارات فراوان را به هوا، آب، زمین، پوشش گیاهی و فضای سبز، حیات وحش و... وارد می‌نماید (۱۷). بنابراین در دهه‌های اخیر منافع اقتصادی گردشگری با خسارتهای فراوان

جدول ۲- اثرات زیست محیطی توسعه گردشگری

جنبه‌های مثبت	جنبه‌های منفی
حفاظت از منابع طبیعی ایجاد مناطق حفاظت شده افزایش آگاهی مردم نسبت به ارزش ثروت طبیعی بهبودی محیط زیست و چشم اندازهای طبیعی	تخریب منابع طبیعی تخریب ایستگاههای حیات وحش و پوشش گیاهی آلودگی آب ، هوا و صوت تخریب یادمانهای باستانی افزایش حجم زباله‌ها

روش تصادفی ساده مورد پرسشگری مستقیم قرار گرفته‌اند. در این پژوهش از پرسشنامه به عنوان ابزار جمع‌آوری اطلاعات استفاده گردیده که حاوی ۳۵ سوال به دو صورت باز و بسته در رابطه با موضوع پژوهش بوده‌است. روایی پرسشنامه توسط نظرات اساتید و متخصصین و پایایی پرسشنامه نیز توسط آلفای کرونباخ در نرم افزار SPSS، ۰/۸ حاصل گردید که نشان از پایایی بالای ابزار بوده‌است. همچنین در این

روش تحقیق

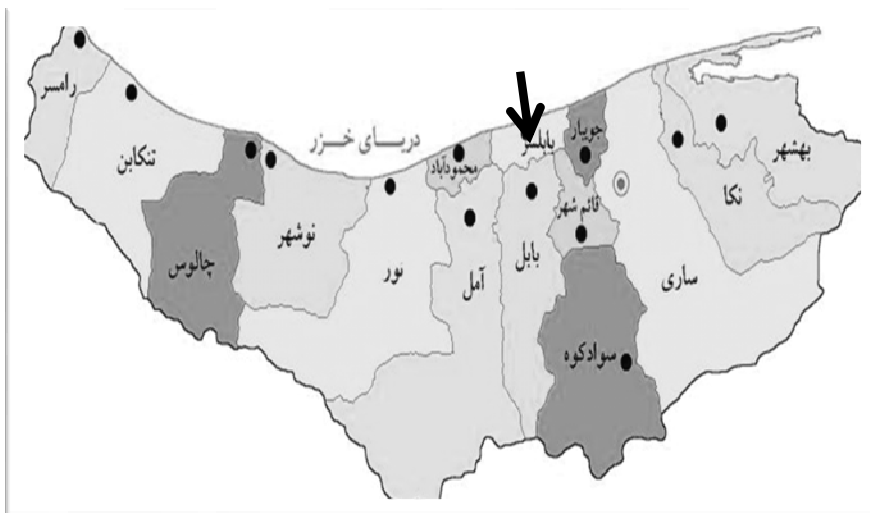
این پژوهش از نوع تحقیقات توصیفی - تحلیلی است. روش گردآوری داده‌ها و اطلاعات در این پژوهش، روش کتابخانه‌ای و میدانی (پرسشنامه) بوده‌است. جامعه آماری این پژوهش کلیه شهروندان شهر بابل در سال ۱۳۹۱ بوده که با استفاده از فرمول کوکران تعداد ۳۸۱ نمونه به

دریای خزر، در مختصات جغرافیایی ۵۲ درجه، ۳۷ دقیقه و ۵۰ ثانیه الی ۵۲ درجه، ۴۰ دقیقه و ۱۵ ثانیه طول شرقی و ۳۶ درجه، ۴۲ دقیقه و ۳ ثانیه عرض شمالی استقرار دارد. این شهر در مسیر راه اصلی کنار دریای خزر و در فاصله ۶۲ کیلومتری ساری به عنوان مرکز استان مازندران و نیز ۲۴۹ کیلومتری شمال شرق تهران قرار دارد (۱۴).

تحقیق، روابط بین متغیرهای پژوهش از طریق آماره‌های توصیفی (جداول فراوانی، نمودارها و...) و استنباطی (آزمون T تک دامنه ای) در قالب نرم افزار SPSS مورد بررسی قرار گرفته است.

معرفی محدوده مورد مطالعه و جاذبه‌های گردشگری

شهر بابلسر، مرکز شهرستان بابلسر می‌باشد که در مصب رودخانه بابلرود و در کرانه جنوبی

شکل ۱- موقعیت شهر بابلسر در کنار دریای خزر

گردشگر وارد شده به استان مازندران در سال ۱۳۹۰، (۱۳) درصد آن به عبارتی (۲۵۰۸۱۸۸) نفر گردشگر به شهر بابلسر وارد شده‌اند. از کل مساحت شهر بابلسر (۱۶۵۰ هکتار)، حدود (۵۹) درصد را فضاهای ساخته شده دربرمی‌گیرد؛ که عملکرد خدمات رفاه عمومی (۱۱/۱۵) درصد را شامل می‌شود که از این مساحت بالغ بر (۱۸/۵) درصد آن کاربری جهانگردی و پذیرایی است (۱۴).

موقعیت جلگه‌ای و ارتباط مستقیم با پهنه آبی دریای خزر باعث حاکمیت شرایط اقلیم بحری (تیپ مدیترانه‌ای) در این شهر شده است. بنابراین موقعیت ممتاز شهر بابلسر به دلیل موقعیت طبیعی، دارا بودن آب و هوای معتدل و قرارگیری در کنار ساحل شنی دریای خزر و بهره‌مندی از مناظر زیبای طبیعی و تاریخی (جدول ۳) از جایگاه برجسته‌ای در صنعت گردشگری برخوردار می‌باشد. به طوریکه از (۱۹۲۹۳۷۵۰)

جدول ۳- آثار و عرصه‌های تاریخی ثبتی میراث فرهنگی در شهر بابلسر

موقعیت	شماره ثبت	نام اثرهای ثبت شده در میراث فرهنگی
حاشیه جنوبی میدان بسیج	۱۵۳۱	ساختمان بهداری
خیابان پاسداران	۲۳۵۳	ساختمان دانشکده اقتصاد
خیابان شهید بهشتی	۳۴۳	بقعه امامزاده ابراهیم
خیابان امام خمینی	۱۵۳۲	مجموعه میدان بیت‌المقدس
رودخانه بابلرود	در شرف ثبت	پل فلزی
میربازار	۱۴۰۴-۱۴۰۳-۱۱۴۱۷ -۱۴۰۱-۱۴۱۸-۱۴۱۳-۱۳۹۸-۱۴۱۱	مجموعه تپه‌های باستانی میربازار

بررسی وضعیت تاهل پاسخگویان نشان می‌دهد که، ۶۲/۹۹ درصد افراد متاهل و ۳۷/۰۱ درصد افراد را مجردین تشکیل می‌دهند. نیز از لحاظ شغلی بیشتر شهروندان دارای شغل آزاد (۴۶/۲ درصد) و سپس شغل اداری (۴۰/۹ درصد) می‌باشند.

۴- ارزیابی شهروندان از وضعیت گردشگری شهر بابلسر:

از مجموع ۳۸۱ نفر پاسخگو، ۲۶۹ نفر (۷۰/۶۰ درصد) از شهروندان، وضعیت گردشگری شهر بابلسر را نسبتاً مناسب تا خیلی مناسب و ۱۱۲ نفر (۲۹/۴۰ درصد)، وضعیت گردشگری را نامناسب تا خیلی نامناسب ارزیابی نموده‌اند.

۵- ارزیابی شهروندان از میزان تاثیرگذاری گردشگری بر مولفه‌های اقتصادی:

از مجموع ۳۸۱ نفر پاسخگو، ۹۶/۶ درصد شهروندان، تاثیر گردشگری شهر بابلسر بر توسعه اقتصادی شهر را متوسط تا خیلی زیاد ارزیابی نموده‌اند. همچنین ۹۳/۹ درصد شهروندان افزایش تقاضا برای محصولات صنایع دستی، ۹۲/۹ درصد شهروندان افزایش تسهیلات اقامتی مانند هتلها و ...، ۹۰ درصد از شهروندان افزایش تقاضا برای محصولات دریایی، ۸۹/۵ درصد از شهروندان افزایش تقاضا برای محصولات

سایر اثرهای تاریخی - تفریحی غیرثبتی میراث فرهنگی در شهر بابلسر: مدرسه نرجس، بقعه بی بی رقیه، هتل قدیمی بابلسر (دفترسازمان مرکزی دانشگاه بابلسر)، هتل کازینو (بیمارستان شهید رجایی)، رودخانه بابلرود، دریا و ساحل ماسه‌ای، باغ وحش، موزه علوم طبیعی و بازار.

یافته‌های تحقیق:

۱- وضعیت سنی و جنسی شهروندان: بررسی در گروه‌های ششگانه سنی، نشان می‌دهد که بیشترین تعداد پاسخگویان مربوط به گروه سنی ۲۱ تا ۳۰ سال (۴۹/۹ درصد) و سپس گروه سنی ۳۱ تا ۴۰ سال (۳۱/۸ درصد) می‌باشد. همچنین ترکیب جنسی نشان می‌دهد که، ۶۴/۳۰ درصد از پاسخگویان را مردان و ۳۵/۷ درصد را زنان تشکیل می‌دهند.

۲- وضعیت تحصیلات شهروندان: بررسی میزان تحصیلات شهروندان نشان می‌دهد که بیشترین تعداد پاسخگویان، یعنی ۶۱/۴۲ درصد دارای تحصیلات دانشگاهی و ۳۴/۹۱ درصد دارای سطح تحصیلات دیپلم و ۳/۶۷ درصد افراد دارای سطح تحصیلات زیر دیپلم می‌باشند.

۳- وضعیت تاهل و شغل شهروندان:

کشاورزی، ۸۷/۶ درصد از شهروندان افزایش سرمایه‌گذاری در بخش گردشگری، ۷۹ درصد از شهروندان توسعه و بهسازی شبکه جاده‌ای و خیابانها، ۷۸ درصد از شهروندان ایجاد فرصتهای شغلی و درآمدزایی، ۷۳/۲ درصد از شهروندان بهسازی خدمات عمومی مانند بهداشت، امنیت و... را متوسط تا خیلی زیاد ارزیابی نموده‌اند. بنابراین می‌توان عنوان نمود، گردشگری توانسته است در توسعه اقتصادی شهر بابلسر از دیدگاه شهروندان موثر واقع گردد. در این راستا برای سنجش تاثیرپذیری مولفه‌های اقتصادی از گردشگری، از آزمون T تک نمونه‌ای استفاده شده‌است. آنالیز انجام گرفته از طریق آزمون T، نشان می‌دهد که تاثیر گردشگری بر توسعه مولفه‌های اقتصادی از حد انتظار بیشتر بوده‌است (جدول ۴).

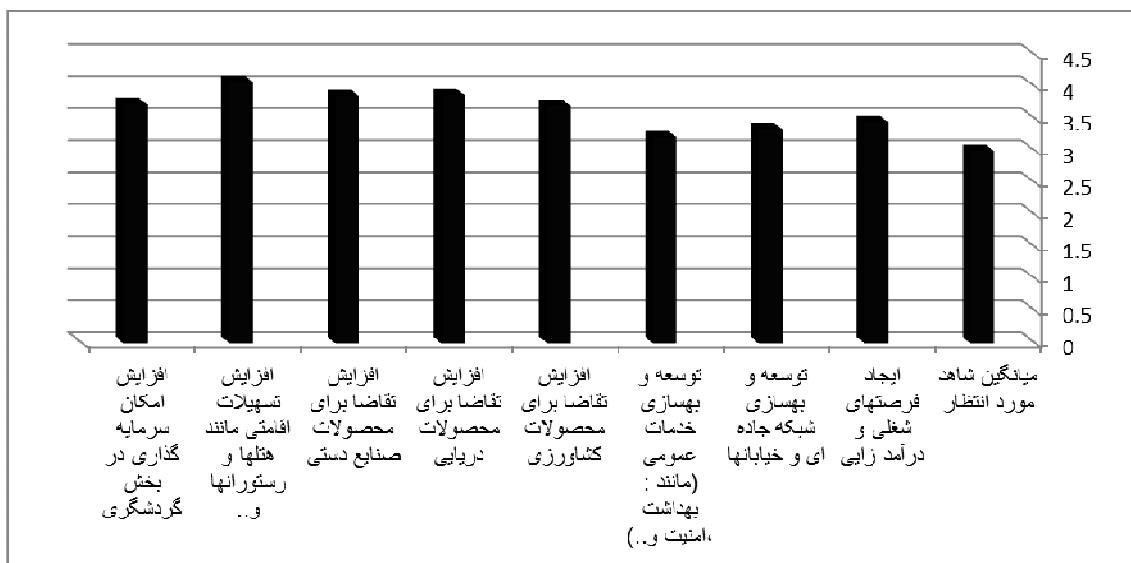
جدول ۴- مقایسه میانگین مجموع مولفه‌های توسعه اقتصادی در اثر گردشگری در قیاس با میانگین مورد انتظار

SIG	میانگین واقعی	میانگین مورد انتظار	تعداد پرسش	تعداد آزمون شونده
۰/۰۰۰	۲۹/۱۹	۲۴	۸	۳۸۱

از طرفی با توجه به اینکه H_0 خلاف ادعا (عدم تاثیر گردشگری بر توسعه اقتصادی) و H_1 خود ادعا (تاثیر گردشگری بر توسعه اقتصادی) می‌باشد؛ می‌توان ادعا کرد با توجه به سطح معنادار $SIG = 0/000$ ، خطای اندازه گیری $0/05$ و $(\alpha = H_0 \text{ خطای اندازه گیری} < SIG)$ ، بنابراین H_0 را به نفع H_1 رد نموده و در نهایت H_1 که مبین تاثیر گردشگری بر توسعه اقتصادی شهر بابلسر را می‌پذیریم جدول (۵) و شکل (۲)

جدول ۵- نتایج آزمون T تک نمونه‌ای برای متغیرهای توسعه اقتصادی در اثر گردشگری

SIG	T	میانگین	مؤلفه‌های توسعه اقتصادی	ردیف
۰/۰۰۰	۲۱/۸۶	۴/۰۸	افزایش تسهیلات اقامتی مانند هتلها و رستورانها و..	۱
۰/۰۰۰	۱۸/۱۷	۳/۸۶	افزایش تقاضا برای محصولات صنایع دستی	۲
۰/۰۰۰	۱۷/۸۲	۳/۸۷	افزایش تقاضا برای محصولات دریایی	۳
۰/۰۰۰	۱۳/۰۳	۳/۷۳	افزایش امکان سرمایه‌گذاری در بخش گردشگری	۴
۰/۰۰۰	۱۵/۵۵	۳/۷۱	افزایش تقاضا برای محصولات کشاورزی	۵
۰/۰۰۰	۷/۲۱	۳/۴۵	ایجاد فرصتهای شغلی و درآمدزایی	۶
۰/۰۰۰	۵/۸۴	۳/۳۴	توسعه و بهسازی شبکه جاده‌ای و خیابانها	۷
۰/۰۰۰	۳/۵۶	۳/۲۱	توسعه و بهسازی خدمات عمومی (مانند: بهداشت، امنیت و..)	۸

شکل ۲-مقایسه میزان توسعه مولفه های اقتصادی در اثر گردشگری با میانگین شاهد

شهر، ۸۵/۶ درصد از شهروندان گردشگری را در آلودگی آب، ۸۳/۲ درصد از شهروندان گردشگری را در آلودگی بصری حاصل از ساخت و ساز بی- رویه تسهیلات توریستی، ۷۳/۵ درصد از شهروندان گردشگری را در آلودگی هوا ناشی از تمرکز بیش از حد وسایل حمل و نقل را متوسط تا خیلی زیاد ارزیابی نموده اند. بنابراین می توان عنوان نمود، گردشگری باعث بروز پیامدهای نامطلوبی در زمینه زیست محیطی شده است. برای سنجش تاثیرگذاری گردشگری بر مولفه های زیست محیطی، از آزمون T تک نمونه ای استفاده شده است. آنالیز انجام گرفته از طریق آزمون T، نشان می دهد که تاثیر گردشگری بر آلودگی مولفه های زیست محیطی از حد انتظار بیشتر بوده است (جدول ۶).

۶- ارزیابی شهروندان از میزان تاثیر گردشگری بر مولفه های محیط زیست
 از مجموع ۳۸۱ نفر پاسخگو ۳۴۰ نفر (۸۹/۲ درصد) از شهروندان، تاثیر گردشگری شهر بابلسر بر آلودگی محیط زیست را متوسط تا خیلی زیاد و ۱۴۶ نفر (۳۹/۱ درصد)، تاثیر گردشگری شهر بابلسر بر آلودگی محیط زیست را متوسط تا خیلی کم ارزیابی نموده اند. و نیز ۹۸/۲ درصد از شهروندان گردشگری را در ریخت و پاش زباله ها در ساحل، ۹۴/۳ درصد از شهروندان گردشگری را در تراکم ترافیکی، ۹۱/۳ درصد از شهروندان گردشگری را در ریخت و پاش زباله ها در اطراف رودخانه، ۸۸/۹ درصد از شهروندان گردشگری را در آلودگی صوتی ناشی از تراکم گردشگران و تردد خودروهای آنان، ۸۸/۷ درصد از شهروندان گردشگری را در ریخت و پاش زباله ها در سطح

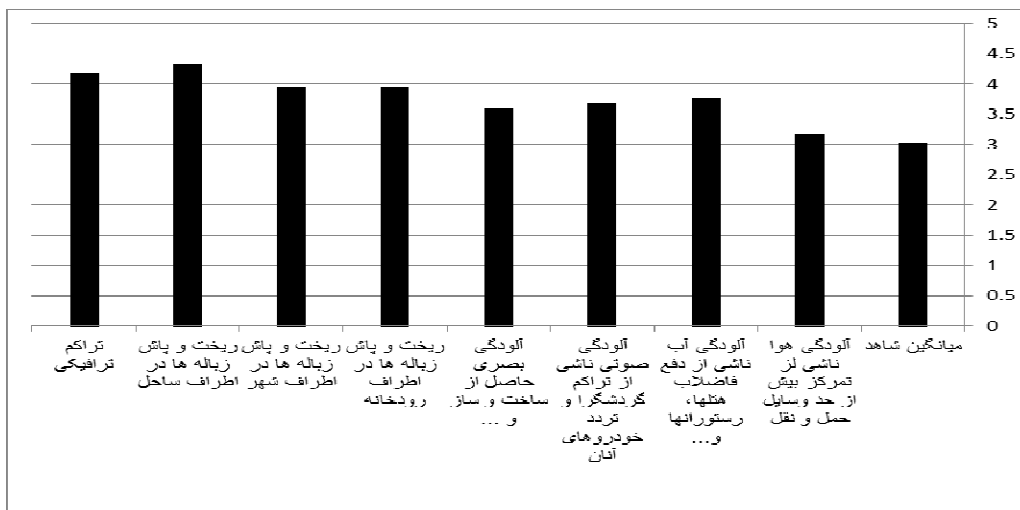
جدول ۶- مقایسه میانگین مجموع مولفه‌های آلودگی زیست‌محیطی در اثر گردشگری در قیاس با میانگین موردانتظار

SIG	میانگین واقعی	میانگین مورد انتظار	تعداد پرسش	تعداد آزمون شونده
۰/۰۰۰	۳۰/۵۳	۲۴	۸	۳۸۱

از طرفی با توجه به اینکه H_0 خلاف ادعا (عدم تاثیر گردشگری بر آلودگی محیط‌زیست) و H_1 خود ادعا (تاثیر گردشگری بر آلودگی محیط- زیست) می‌باشد؛ می‌توان ادعا کرد با توجه به سطح معنادار $SIG = 0/000$ ، خطای اندازه گیری شکل (۳).

جدول ۷- نتایج آزمون T تک نمونه‌ای برای متغیرهای آلودگی محیط‌زیست در اثر گردشگری

SIG	T	میانگین	مؤلفه‌های مربوط به آلودگی محیط‌زیست	ردیف
۰/۰۰۰	۳۲/۰۵	۴/۳۲	ریخت و پاش زباله‌ها در ساحل	۱
۰/۰۰۰	۲۵/۵۸	۴/۱۷	تراکم ترافیکی	۲
۰/۰۰۰	۱۶/۶۸	۳/۹۴	ریخت و پاش زباله‌ها در سطح شهر	۳
۰/۰۰۰	۱۷/۰۱	۳/۹۳	ریخت و پاش زباله در اطراف رودخانه	۴
۰/۰۰۰	۱۴/۰۵	۳/۷۶	آلودگی آب ناشی از دفع فاضلاب هتلها، رستورانها و...	۵
۰/۰۰۰	۱۲/۷۵	۳/۶۶	آلودگی صوتی ناشی از تراکم گردشگران و تردد خودروهای آنان	۶
۰/۰۰۰	۱۰/۰۳	۳/۵۹	آلودگی بصری حاصل ساخت و ساز...	۷
۰/۰۰۴	۲/۸۹	۳/۱۶	آلودگی هوا ناشی از تمرکز بیش از حد وسایل حمل و نقل	۸

شکل ۳- مقایسه مولفه‌های آلودگی محیط‌زیست در اثر گردشگری با میانگین شاهد

بحث و نتیجه گیری:

کشاورزی و... که با بهبود وضعیت گردشگری چه از لحاظ ساختاری و چه از لحاظ مدیریت و برنامه ریزی، تاثیرات گردشگری از لحاظ اقتصادی مطلوبتر خواهد شد. بنابراین نتایج این پژوهش از لحاظ اقتصادی با مطالعات، (Zibai 2010) و نیز (Zarabi 2011) همسویی دارد. زیرا که گردشگری می تواند بستر مناسبی برای توسعه مولفه های اقتصادی به ویژه اشتغالزایی و درآمدزایی باشد. همچنین ۸۹/۲۵ درصد از پاسخگویان، تاثیر گردشگری بر آلودگی محیط-زیست را متوسط تا خیلی زیاد ارزیابی نموده اند. بنابراین گردشگری در شهر مورد مطالعه اگرچه پیامدهای مطلوبی را در زمینه اقتصادی به همراه داشته است، اما باعث بروز پیامدهای نامطلوب زیست محیطی همچون، ایجاد چشم اندازهای نامناسب در اثر ساخت و سازهای بی رویه تاسیسات گردشگری و نیز ریخت و پاش زباله در سطح شهر، اطراف رودخانه و ساحل، ایجاد آلودگی صوتی و آب، تراکم ترافیکی بخصوص در ایام پیک گردشگری و نیز تا حدی آلودگی هوا، گشته است که در صورت عدم کنترل بر روند گردشگری در شهر بابلسر و به طور کلی شهرهای ساحلی و گردشگرپذیر شمال ایران شاهد آسیبهای جدی به اکوسیستمهای طبیعی بخصوص دریا، جنگل و سایر مناظر طبیعی خواهیم بود.

لذا نتایج این پژوهش از لحاظ زیست محیطی با مطالعات (Gharakhlo 2009) همسویی دارد. زیرا که گردشگری در صورت عدم هم راستایی و همسویی با اهداف گردشگری پایدار، باعث آسیب و تخریب محیط زیست و منابع طبیعی می گردد. بنابراین راهکارهای زیر برای توسعه گردشگری

از مجموع آنچه که بیان شد می توان عنوان کرد که، شهر زیبا و ساحلی بابلسر به عنوان بخشی از پیکره پهناور ایران، که با بهره مندی از پیشینه تاریخی و طبیعی متنوع، از دیرباز یکی از مراکز گردشگری مورد توجه گردشگران محسوب می-شده؛ که همگام با توسعه گردشگری در ایران و جهان در راستای شکل دهی به ساختار و بازار گردشگری و توسعه آن، گام برداشته است. هرچند هنوز در ابتدای راه می باشد و با چالشها و مشکلات فراوانی روبرو است، اما از تاثیرات گردشگری بی بهره نبوده است. که باید با تدابیر لازم اثرات مثبت آن را تقویت و اثرات منفی آن را کاهش داد. همانطور که بیان گردید، ۷۰/۶۰ درصد از شهروندان وضعیت گردشگری شهر بابلسر را نسبتاً مناسب تا خیلی مناسب ارزیابی نموده اند. که نشان دهنده این است که این شهر زیبای ساحلی در مسیر توسعه گردشگری توانسته است تا حدی موفق عمل نماید. همچنین، ۹۶/۶ درصد از شهروندان، گردشگری را در توسعه اقتصادی شهر بابلسر، متوسط تا خیلی زیاد ارزیابی نموده اند. به تبع، گردشگری علاوه بر داشتن تاثیرات مثبت، دارای تاثیرات منفی نیز می باشد؛ گروهی منتفع و گروهی نامنتفع می باشند. اما در مجموع اکثر شهروندان با وجود اثرات منفی گردشگری بر اقتصاد شهر (همچون افزایش قیمت کالاها، زمین، اجاره بها و...)، اما تاثیر گردشگری بر توسعه اقتصادی شهر بابلسر را بالای ۹۵ درصد متوسط تا خیلی زیاد ارزیابی نموده اند. به ویژه در افزایش تقاضا برای محصولات صنایع دستی، افزایش تسهیلات اقامتی و نیز افزایش تقاضا برای محصولات

- شهر بابل در جهت توسعه اقتصادی و کاهش اثرات زیست محیطی آن ارائه می گردد:
- استفاده از استعدادهای تولیدی در غالب ایجاد نمایشگاه های دائمی در حوزه محصولات هنری، صنایع دستی، تولیدات کشاورزی و دریایی
 - مقابله با محدودیت های فصلی بودن گردشگری با به کارگیری ظرفیتهای بالای منطقه به واسطه وجود جاذبه های تاریخی، فرهنگی و طبیعی مکمل در شهر
 - جذب سرمایه گذاریها در توسعه مراکز گردشگری
 - توسعه اردوگاه های تفریحی (کمپینگها)
 - توسعه و بهسازی شبکه جاده ای و ایجاد فضاهای لازم برای پارک خودروها
 - برقراری امنیت بهداشتی و اجتماعی در مناطق تفریحی و گردشگری
 - آگوشی فاضلابهای مربوط به تاسیسات گردشگری به سیستم فاضلاب مرکزی شهر جهت کاهش آلودگی آب
- آگاهی دادن به گردشگران از طریق رسانه های گروهی، بروشورها و... در راستای کنترل و کاهش سر و صدا در جهت رعایت حال شهروندان
- اعمال کنترل بخش دولتی و نهادهای محلی نظیر شهرداریها بر روند ساخت و سازهای بی رویه و اجرایی کردن قوانین و مقررات کاربری اراضی در بخش گردشگری
- بهره گیری از توان تشکیلاتی، قوانین و مقررات، با هدف کاهش مخاطرات و آلودگیهای اکولوژیکی و زیست محیطی در مناطق تفریحی و سطح شهر
- راه اندازی واحدهای گشت کنترل امنیت بهداشتی جهت نظارت و کنترل بر کار واحدهای جمع آوری زباله ها و رعایت بهداشت عمومی در سطح شهر و مراکز تفریحی
- امکان مشارکت مردمی در طرح های توسعه شهری از لحاظ گردشگری
- تحقیقات و پژوهشهای کارشناسانه در جهت شناسایی بازارهای مطرح گردشگری و شناخت علایق و سلیق گردشگران

References:

- 1-Aghajani, S., 2009. The role tourism effects to development sustainable environmental, Conference environmental and development sustainable, p 9
- 2-Alendani, M., 2012. Study of Effective Factors on Development of Ecosystem in Sary City with an Emphasis on Tourism Infrastructure in Urban Development, Master's Degree Thesis, Islamic Azad University, Sary Branch, p160
- 3-Alvani, S. M., Z. Dehdashti, 1994. Basic and Principles of Tourism, Tehran: Mostazafen Foundation of Islamic Revolution Publication, p187
- 5-Barari, M., 2012. Study the tourists tendency of tourism to use formal residential units in the Sary City, Master's Degree Thesis, Islamic Azad University, Sary Branch, p178
- 6-Barbour, J., 1993. Ethics in an age of technology, San Francisco: Harper Collines, p258
- 7-Bulter, R-w., 2002. "Ecotourism has it achieved maturity or has not?" The Bubbie burst pacific Rim, Tourism New Zealand, p256
- 8-Doswell, R., 1999. Tourism Management, Translators: Mr. Mohammad Arabi and Mr. Davoud Izadi, Tehran, Cultural Research Office, p53

- 9-Gharakhlo, M., 2009. Study of tourism environmental effect on Ramsar town, Quarterly Human Geography, one year, No.3, p 1-13
- 10-GunnClare, A., 2002. "TourismPlanning, basics, concepts, cases", Routledge, New York, p77
- 11-Lee, J., 1999. Tourism and Development in the Third World, Translated by Eftekhari and Salehi, Tehran: Bazargan Publication
- 12-Low, Ch., 1996. Urban tourism Attraction visitors to large cities, mansell.publishing Limited, London, p42
- 13-Mahalati, S., 2004. Stable Urban Tourism, Municipalities Magazine, Fourth Year, No.46, P10-18
- 14-Masoumi, M., 2006. Nature of Tourism, Peik Kowsar Publication
- 15-Movahed, A., 2003. Study and Analysis of Urban Tourism Environment Pattern (Study of Isfahan City), Doctorate Degree Thesis of Urban Geography and Planning, Tarbiat Modares University, p310
- 16-Movahed, A., 2007. Urban Tourism, Shahid Chamran University of Ahvaz Publication, p245
- 17-Organization Cultural Heritage, Handcrafts and Tourism, 2011 & 2012. Mazandaran Province, Tourism Department,
- 18-Papeli, M. H., M.Saghaei, 2006. Tourism (Nature and Concepts), Samt Publication
- 19-Pourali, R., D. Mousavi, 2000. The Islamic Tourism Feature, Tehran: Mohebi Publication
- 20-Zahedi, Sh., 2006. Principles of Tourism and Sustainable Ecotourism, Tehran, Alameh Tabatabaei University Publication, p215
- 21-Zahedi, Sh., 2009. Tourism and development Sustainable, Quarterly Tourism Study, No.11-12, p 1-22
- 22-Zarabi, A., S. Eslami, 2011. Analyzing economical, societal and environmental effects of Tourism develop (Meshkin town), Quarterly Human Geography, No.75, p37-52
- 23-Zibai, M., H. Dadras, 2010. Analyzing tourism projects on economical, societal and environmental condition on Gilan province, Quarterly Country, 7year, No.25, p 105-109